

MUSIK

– ETT PEDAGOGISKT REDSKAP FÖR ATT
UTVECKLA SPRÅKET HOS BARN I
FÖRSKOLAN

Grundnivå
Pedagogiskt arbete

Kahelin Jacobsson Heidi
Simonsson Sandra

2020-FÖRSK-G22

HÖGSKOLAN I BORÅS

Program: LGFÖR16H

Svensk titel: Musik – ett pedagogiskt redskap för att utveckla språket hos barn i förskolan

Engelsk titel: Music – a learning tool for preeschooler's language development

Utgivningsår: 2020

Författare: Heidi Kahelin Jacobsson och Sandra Simonsson

Handledare: Per Ahlström

Examinator: Marie Fahlén

Nyckelord: Språkutveckling, Förskola, Musik, Instrument, Sång, Preeschool, Language, Development, Music

Sammanfattning

Syftet med den här undersökningen är att få en inblick i hur förskollärare använder sig av musikundervisning i förskolan för att stimulera barns språkutveckling. Vi vill undersöka hur förskollärare arbetar med musik för att främja språkets utveckling, samt vid vilka tillfällen musikundervisningen förekommer.

I vår teoretiska ram använder oss av den sociokulturella teorin, även vid analys av resultatet använder vi oss av denna teori men också av tidigare forskning.

Vi väljer att använda oss av kvalitativ metod i undersökningen i form av intervjuer, för att få en inblick i hur förskollärare ser på musik i förskolan och hur musiken stimulerar barns språkutveckling. Respondenterna i undersökningen är utbildade förskollärare med olika lång yrkeserfarenhet och i olika åldrar för att få en så bred inblick som möjligt.

Resultatet i undersökningen visar att förskollärare använder musikundervisning regelbundet, oftast i samband med samling. De kopplar arbetet till läroplanen och de strävansmål som framhävs för att stimulera barns språkutveckling genom musik. Med musik menar vi sång, instrument och rim och ramsor. Det har även framkommit att respondenterna upplevt en utveckling av barnens språk med hjälp av musikaliska medel både i spontana och planerade situationer. De ser att barnen efter en längre tid lär sig nya sånger vilket innebär att de lär sig nya ord, språkljud och uttal, och meningsuppbyggnad som de tidigare inte kunnat.

INLEDNING	1
Syfte och frågeställningar.....	1
BAKGRUND	2
Teori	2
Tidigare forskning.....	2
METOD	4
Urval.....	4
Genomförande	5
Forskningsetiska principer.....	6
Reliabilitet och validitet	6
Analys.....	7
RESULTAT	8
Instrument i musikundervisningen.....	8
Musik som ett pedagogiskt redskap för att utveckla språket.....	9
När sker musikundervisning för att utveckla språket?	11
Läroplan	11
Sammanfattning av resultat	12
DISKUSSION.....	14
Resultat relaterat till forskning och teori	14
Metoddiskussion	16
Didaktiska konsekvenser	17
REFERENSER.....	- 1 -

INLEDNING

Vi människor kommunicerar med varandra genom olika språk. Det är ett sätt för oss att göra oss förstådda och att förstå andra. I den här studien har vi valt att fokusera på det verbala språket. Då vi har ett intresse för språk och musik har vi valt att undersöka hur språket kan utvecklas med musik som ett pedagogiskt redskap. Det finns forskare som undersökt hur musik kan påverka barns språkutveckling. I forskning som genomförts tidigare har det framgått att musiken är gynnsam för barns språkutveckling. I de forskningsstudier som Bolduc (2009, s. 37-47), Pitts (2016, s. 9-22) och Moritz, Yampolsky, Papdelis, Thomson, Wolf (2012, s. 739) utfört har det påvisats att barns fonologiska medvetenhet har ökat (språkets ljud och rytm), barnen har fått ett större ordförråd och en större språkförståelse. Forskningen visade även att barnen började kommunicera mer än tidigare med hjälp av musik, vilket är gynnsamt för språkets utveckling. Då forskning visat att musik är gynnsamt för barns språk vill vi undersöka hur förskollärare använder sig av musikundervisning. I förskolan för att stimulera barns språkutveckling. Vi vill också undersöka i vilka situationer musikundervisning sker. Med situationer menar vi i vilka sammanhang det inträffar. Det kan exempelvis vara vid samling, den fria leken eller utevistelse. Vi vill också undersöka om det är planerade eller oplanerade aktiviteter. Under utbildningens gång har vi studenter, i den verksamhetsförlagda utbildningen, upplevt en glädje bland barnen då musikaktiviteter förekommit i verksamheten. Med musikaktiviteter menar vi bland annat sång, rim och ramsor samt takt och rytmik med exempelvis instrument. Under utbildningen har vi även diskuterat vikten av ett lustfyllt lärande, vilket vi har uppmärksammat sker i samband med musikaktiviteter i förskolan. *Läroplan för förskolan* (2018, s. 14) understryker att förskollärare ska sträva efter att stimulera barns förmåga att uttrycka sig och kommunicera genom olika uttrycksformer såsom exempelvis sång och musik.

I nedanstående text förekommer begrepp som är relevanta för undersökningen. Förklaring av centrala begrepp sker fortlöpande i texten.

Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att fördjupa oss och få mer kunskap om vad förskollärare har för syn på ämnet musik i förskolan och hur de använder musik som ett redskap för att stimulera barns språkutveckling i förskolan.

Vi har valt att använda oss av tre frågeställningar för att få svar på vårt syfte med undersökningen. Det första vi vill ta reda på är hur förskollärare ser på musik generellt som undervisningsämne i förskolan. Vi vill även ta reda på hur förskollärare arbetar med musik för att utveckla barns språk och vid vilka tillfällen musikundervisning sker. Här följer våra tre frågeställningar:

- Vad har förskollärare för syn på musik som ämne i förskolan?
- Hur använder sig förskollärare av musik som redskap för att stimulera barns språkutveckling?
- I vilka situationer använder sig förskollärare av musik?

BAKGRUND

Nedanstående text behandlar den teoretiska ram vi förhåller oss till i undersökningen och vad tidigare forskning har kommit fram till med rubrikerna: *Teori* och *Tidigare forskning*

Teori

Den teori vi kopplar vår undersökning till är den sociokulturella teorin. Enligt Säljö (2000, s. 18) handlar den sociokulturella teorin om hur människor tar till sig kunskap och hur de formas och lär sig genom samspel med andra i sin omgivning. Hwang och Nilsson (1996, s. 206) belyser att det är av stor vikt att barnen får bekräftelse från vuxna i form av bland annat frågor och kommentarer. Om barnen inte får bekräftelse eller återkoppling från vuxna genom frågor och samtal stimuleras inte språkutvecklingen. Den hämmas snarare än utvecklas.

Still (2011, s. 34) nämner att Vygotskij anser att språkutvecklingen gynnas genom symboliska redskap. Även Dahlbäck (2011, s. 18) understryker vikten av symboliska redskap, hon menar att det har en stor betydelse hur vi använder oss av redskap och språk tillsammans för att utveckling ska ske. Exempel på redskap som kan användas för att främja språkutvecklingen är olika slags instrument. Genom att använda sig av instrument i barngrupp skapas tillfällen för kommunikation och samspel både mellan barn och barn och mellan barn och vuxna. Detta leder i sin tur till bredare social interaktion. Dahlbäck (2011, s. 21) nämner Vygotskijs teori om den proximala utvecklingszonen där man kan se hur barnen utvecklas och lär med hjälp av redskap och i sociala sammanhang. Med den proximala utvecklingszonen menas att barnen utvecklas utifrån deras tidigare erfarenheter och kunskaper i samspel med mer erfarna personer. Dahlbäck (2001, s. 22) skriver att om kraven på lärandet blir för hög för individens egen nivå har barnet inte möjlighet att tillgodogöra sig kunskapen.

Wedin (2012, s. 38) menar att, enligt den sociokulturella teorin, behöver barnen utmanas att producera ett språk som ligger över deras egen behärskningsnivå, samt att förskollärare stöttar och sporrar barnen för att stimulera den språkliga utvecklingen.

Jederlund (2011, s. 75) framhäver att människor behöver uppleva med sina sinnen för att utvecklas. Genom musik används olika sinnen, vilket leder till stimulerad språkutveckling. Vidare nämner Jederlund (2011, ss. 12 - 13) även att musikupplevelser ofta leder till glädje och gemenskap vilket kan utmynna i fler kommunikativa situationer bland både barn och vuxna. Jederlund (2011, ss. 12 - 13) påtalar att när barnen är medvetna om språkets rytm, form och ljud så gynnas även deras läs - och skrivutveckling.

Ovanstående aspekter av barns lärande och utveckling är något som är relevant och genomsyrar vår undersökning eftersom barn lär och utvecklas i samspel med andra.

Tidigare forskning

Vid sökning av tidigare forskning var det svårt att hitta relevant forskning om hur enbart språket stimuleras med hjälp av musik. Forskningen vi sökte skulle inte vara äldre än 2009 och ha fokus på vad musiken har för inverkan på barns språkutveckling. Av den tidigare forskning som vi funnit har det framkommit att musik har en främjande effekt för barns språkutveckling. Pitts (2016, s. 9) menar att genom att använda musik i förskolan så gynnas barns språkliga medvetenhet, språkförmågan ökar och de får en större språkförståelse. Den här studien genomfördes för att ta reda på hur musikworkshops påverkade barns

språkförmåga. Barns förståelse för nya ord och ordförråd visade sig ha ökat med musik som redskap. Pitts (2016, s. 22) påtalar att barnen kommunicerade och tog kontakt med andra barn och vuxna i en större utsträckning än vad de tidigare gjort, vilket främjat språkutvecklingen.

I en studie som Bolduc (2009, s. 37 -4 7) utfört ville man ta reda på vilken effekt ett musikutbildningsprogram hade för barnens fonologiska medvetenhet. Med den fonologiska medvetenheten menas förståelse för språkljud. Bolduc (2009, s. 42) menar att regelbunden användning av musik ökar barnens förståelse för språkets rytm och språkljud.

Även i en annan studie ville man ta reda på hur barnens fonologiska medvetenhet påverkades av kontinuerligt användande av musikaktiviteter. Moritz et al. (2012, s. 739) menar att barn som regelbundet deltagit i musikaktiviteter ökat sin fonologiska medvetenhet. Musikaktiviteterna innefattade användning av sånger, rim, ramsor och takter.

METOD

I kommande avsnitt kommer följande rubriker att behandlas: *Urval, Genomförande, Forskningsetiska principer, Reliabilitet och validitet* samt *Analys*.

Vårt val av metod utgick ifrån vad vi ville undersöka, alltså förskollärares syn på musik, hur musik stimulerar språkutvecklingen och i vilka situationer detta sker. Kihlström (2007, s. 228) beskriver att val av metod måste anpassas efter vad man ska undersöka. Vidare menar Kihlström (2007, s. 228) att det är av stor vikt att man funderat över syftet och hur man på bästa sätt kan planera genomförandet.

Vi har valt att använda oss av en kvalitativ metod i form av semi-strukturerad intervju med svagt strukturerade och öppna frågor. Både Kihlström (2015, ss. 48 - 49) och Lantz (2015, ss. 42 - 43) beskriver den svagt strukturerade intervjun som en intervju där öppna frågor används för att respondenten ska kunna svara utifrån egna erfarenheter och tankar. För att komma fram till vilka frågor vi skulle använda oss av i intervjuerna utgick vi från vårt syfte och våra frågeställningar. Fokus låg på att hitta frågor som kunde ge oss svar på våra frågeställningar. Kihlström (2007, s. 49) beskriver hur man planerar sin intervju och att man då ska utgå från vad undersökningens syfte är (Se bilaga 1 för intervjufrågor). Intervjun riktade sig till utbildade och verksamma förskollärare.

Innan vi genomförde intervjuer med de utvalda respondenterna gjordes en pilotundersökning. Med pilotundersökning menas att en intervju genomförs för att testa frågornas reliabilitet och validitet. Bryman (2018, ss. 207 - 209) beskriver att validiteten visar om intervjufrågorna som ställs besvarar de frågeställningar man använder sig av i undersökningen, medan reliabilitet visar hur tillförlitliga intervjufrågorna är. Detta undersöker man genom en pilotundersökning för att ta reda på om det skulle vara någon fråga som behöver justeras eller tas bort.

Urval

I undersökningen har vi valt att endast intervjua utbildade förskollärare. Vi vände oss till fyra olika förskollärare på fyra olika förskolor. Detta urval gjordes medvetet för att vi ville förstå hur olika förskollärare, utan koppling till varandra, arbetar med musik för att stimulera barnens språkutveckling. Vi insåg efterhand att urvalet med endast fyra förskollärare var ett svagt underlag. Om vi haft fler förskollärare hade undersökningen fått en högre tillförlitlighet. Om vi haft fler respondenter hade vi kanske fått fler varierade svar på intervjufrågorna och resultatet hade därmed kunnat se annorlunda ut.

De deltagande förskollärarna har olika lång erfarenhet i verksamheten och olika erfarenheter av musikundervisning, vilket jämförs i undersökningen. En av de fyra förskollärarna arbetade på en förskola med musikinriktning. Två av de deltagande förskollärarna hade viss inriktning mot musik i deras utbildning. Där ingick gitarr -och pianoundervisning. Det var de två äldsta förskollärarna hade fått undervisning i gitarr och piano, medan de två yngre endast hade haft enstaka workshops i musik under sin utbildning. Det är ett tidsspänn mellan den yngsta och äldsta förskollärarens yrkeserfarenhet på 27 år. Under dessa år kan man se en skillnad i hur utbildningens upplägg ändrats över tid.

Här följer en matris över de deltagande förskollärarna, vilka presenteras med fiktiva namn (*Lisa, Anna, Karin* och *Patrik*), för att få en överblick i hur vårt urval ser ut:

Förskollärare	Ålder	Verksamma år i yrket	Typ av förskola
Lisa	35	5	Privat förskola
Anna	51	31	Kommunal förskola
Karin	29	4	Kommunal förskola
Patrik	50	19	Kommunal musikförskola

Förskollärarna arbetar i olika åldersindelade barngrupper mellan ett till fem år. För att kunna urskilja skillnader och likheter i respondenternas svar har vi använt oss av svagt strukturerade intervjuer, där respondenterna fått samma frågor men inte i någon förutbestämd ordning. Kihlström (2007, ss. 47 - 48) beskriver hur man med hjälp av öppna frågor kan få kunskap om respondentens erfarenhet och dess tankar kring det man vill ta reda på.

Eftersom tidsspannet för vår undersökning är begränsad valde vi att genomföra alla intervjuer i södra Sverige. Karlsson (2014, s. 51) beskriver att studenter i sin undersökning inte har samma förutsättningar gällande tidsspannet som forskare har i sina studier, vilka kan vara under flertalet år.

Genomförande

Inledningsvis började vi med att gå igenom tidigare forskning som var relevant för vårt syfte och våra frågeställningar. Fortlöpande sökte vi mer kunskap i litteratur kring ämnet på närliggande bibliotek.

När vi påbörjade arbetet med undersökningen bearbetade vi frågor till intervjuerna som skulle matcha våra frågeställningar och vårt syfte med undersökningen. Därefter testade vi intervjufrågorna i en pilotundersökning med en utbildad förskollärare. Detta genomfördes för att kontrollera om intervjufrågorna var relevanta utifrån vårt syfte och våra frågeställningar. Vi ville också testa frågorna för att ta reda på om de behövde justeras eller uteslutas. I pilotundersökningen kom vi fram till att en av frågorna var för lik en annan fråga och därmed uteslöts den.

När vi påbörjade arbetet med intervjuerna tog vi den första kontakten genom telefon och e-post. Vi skickade ut informationsbrev till rektorerna med förfrågan om intervju med förskollärare. I informationsbrevet förklarade vi vad intervjun och undersökningen skulle handla om (Se bilaga 2 för informationsbrev). Vid intervjutillfällena lämnades samtyckesblanketter ut till respondenterna. Där förklarades de etiska hänsynstagande som vi studenter förhåller oss till. Vi informerade om att vi använde oss av avidentifiering, då inga personer namnges eller något kan komma att spåras till respondenten. Det vill säga att alla

som deltar i undersökningen är anonyma. Vi underströk även att respondenterna när som helst kunde avbryta sitt samtycke till deltagande, trots medgivande, under eller efter intervjun och undersökningens gång (Se bilaga 3 för samtyckesblankett).

Vi intervjuade två förskollärare var på två olika orter, detta på grund av att vi studenter inte bor på samma ort. Vi tyckte även att detta var fördelaktigt då det var intressant att se om det skulle bli någon skillnad på svaren beroende på vart i landet man bor.

Vid intervjun spelade vi in respondenterna via röstmemo på telefonen för att lättare kunna transkribera de svar vi fick. Vi lyssnade på de inspelade intervjuerna och skrev ordagrant ned vad respondenterna sagt för att kunna sortera ut det som var relevant för undersökningen. Dovemark (2007, s. 148) nämner transkribering som ett sätt att producera material som ska analyseras, men att det är viktigt för personen som intervjuar att vara medveten om vilket material som är relevant för undersökningen.

Forskningsetiska principer

Vår undersökning innefattar andra människor och därför är det av stor vikt att vi studenter förhåller oss till god forskningssed. I Vetenskapsrådets skrift *God forskningssed* (2017, s. 12) diskuteras att det är av stor vikt hur respondenternas information behandlas för att de inte ska utsättas för kränkning. För att skydda respondenterna valde vi att anonymisera dem. Vi förklarade att alla respondenter avidentifieras för att vår undersökning inte skulle kunna leda till dem. Innan intervjuerna startade förklarade vi även för respondenterna att den insamlade datan inte kommer att spridas vidare utan endast användas av oss studenter och sedan raderas.

Enligt Löfdahl (2014, s. 32) handlar hela undersökningen om de etiska frågorna från start till färdigt resultat. Vidare menar Löfdahl (2014, s. 36) att det finns flera principer som man bör förhålla sig till när man genomför undersökningar. Innan påbörjad undersökning informerade (informationskravet) vi respondenterna om vad intervjuerna handlade om samt vad vi skulle använda dem till. Vi mottog deras samtycke (samtyckeskravet) till deltagande som respondenter under genomförandet i val av metod. Efter genomförandet behandlade vi all insamlad data från deltagarna på ett säkert sätt. Deltagarna kunde under undersökningens gång när som helst välja att avbryta sitt samtycke till deltagande. *God forskningssed* (2017, s. 26) beskriver även att det är av största vikt att deltagarna har gett sitt samtycke och skriftligen godkänner sitt deltagande i undersökningen. Bryman (2018, s. 171) påtalar vikten av nyttjandekravet, det vill säga att uppgifter som förekommer i datainsamlingen endast får användas i undersökningen. Enligt Löfdahl (2014, s. 38) ska den insamlade datan raderas för att informationen inte ska spridas vidare eller hamna i fel händer efter avslutad undersökning. Dovemark (2007, s. 154) belyser konsekvensfrågan, det vill säga vad undersökningen för med sig för konsekvenser för respondenterna. Respondenterna ger oss information som vi kommer att redovisa i vårt examensarbete och därför är det viktigt att de känner sig delaktiga i processen och därefter bjuds in att läsa det färdiga arbetet.

Reliabilitet och validitet

Roos (2014, s.51) nämner betydelsen av ett noggrant arbete med att samla in data under processens gång. Det bör finnas tillräckligt med material för att kunna komma fram till resultat. För att undersökningar ska vara reliabla måste de vara upprepningsbara, undersökningen ska kunna utföras av någon annan person som också ska kunna komma fram till liknande resultat. För att komma fram till vilka frågor som var lämpliga genomförde vi,

som tidigare nämnts, en pilotundersökning innan vi genomförde de aktuella intervjuerna. För att göra undersökningen mer tillförlitlig justerades några frågor. Några frågor togs bort för att intervjufrågorna skulle vara relevanta och besvara undersökningens syfte. Kihlström (2007, s. 231) beskriver att genom en provintervju kan man göra sin intervju mer valid, det vill säga att giltigheten ökar för studien. Kihlström (2007, s. 232) förklarar att genom att spela in intervjun även kan öka studiens reliabilitet, studien blir då mer tillförlitlig. Roos (2014, s. 53) menar att det är av stor vikt att rätt frågor ställs för att få valida, giltiga, svar på frågeställningarna som sedan ska besvara syftet.

Analys

Analys av intervjuerna skedde genom en jämförelse av de svar som respondenterna lämnade. Varje fråga analyserades och jämfördes för att hitta likheter och skillnader, därefter sammanställdes analysens resultat. Malmqvist (2007, s. 122) förklarar bearbetning av intervjuer som ett sätt att sortera och kategorisera de svar man får av respondenterna. Vid analysering av vår insamlade data sorterades alla intervjusvaren från respondenterna under samma fråga och markerades i olika färger. Det här gjorde vi för att lättare kunna urskilja vem som sagt vad. Malmqvist (2007, s. 125) beskriver att i analys av den insamlade datan kan man underlätta sorteringen med hjälp av att markera och stryka under sådant som hör ihop.

Vid analysen valde vi att kategorisera våra frågor efter olika genrer som vi tyckte var relevanta för vår undersökning. Kihlström (2007, s. 159) hävdar att människors olika uppfattningar om olika fenomen synliggörs vid analys och resultat framkommer då vi kategoriserar dessa uppfattningar. Analysen vävdes sedan samman med våra tidigare kunskaper kring ämnet och den tidigare forskning vi tagit del av. Malmqvist (2007, s. 132) belyser att processen med bearbetning och analys ska vävas samman med tidigare kunskaper och teorier kring ämnet.

RESULTAT

I detta avsnitt kommer vi att presentera det resultat som vi kommit fram till utifrån vårt syfte och våra frågeställningar. Vi kommer att använda oss av fyra rubriker som behandlar resultatet. Första rubriken handlar om hur förskollärarna beskriver hur de ser instrument som en del av musikundervisning och hur det kan främja språkutvecklingen. I andra rubriken presenterar vi hur förskollärarna ser musiken som ett pedagogiskt redskap för att stimulera barns språkutveckling. Därefter går vi igenom när musikundervisning sker och i vilka situationer förskollärarna använder sig av musik för att stimulera barns språkutveckling. Sedan beskrivs hur förskollärarna ser på läroplanens mål i förhållande till musikundervisning som pedagogiskt redskap i språkutvecklingen.

Vi ville få en inblick i vad förskollärare har för syn på musik som ämne i förskolan och hur förskollärare använder musik som redskap i förskolan för att stimulera barns språkutveckling samt i vilka situationer musikundervisningen förekommer. Frågeställningar som användes i studien var hur förskollärare använder sig av musik som redskap för att stimulera barns språkutveckling samt i vilka situationer de använder sig av musikundervisning. Vi har utgått från våra intervjufrågor och undersökt om vi har fått svar på frågeställningarna som ska besvara undersökningens syfte.

Instrument i musikundervisningen

Undersökningen visade att alla förskollärare bortsett från en var överens om att instrument ingick i musikundervisningen för språkets utveckling. Det visade sig också att två av fyra förskollärare underströk betydelsen av takt och rytmik. Takt och rytmik leder till att barnen lär sig ordens uppbyggnad (morfem) vilket är en del i språkutvecklingen.

Tre av fyra förskollärare använder sig av instrument vid sångsamling. De beskriver att barnen visar intresse för att använda instrumenten genom att fråga efter dem och att de vill spela på/med dem. Förskolläraren med musikinriktning, Patrik, beskriver att de låter barnen få använda instrumenten för att spela själva, detta för att de gör egna orkestrar. Det skapas tillfällen då barnen kommunicerar med varandra men också med förskollärarna. Med detta menar Patrik att barnen övar sin språkliga utveckling. Patrik förklarar att de på musikförskolan har instrumenten väl synliga och tillgängliga för barnen. Han beskriver även att barnen ska få ha ett visst inflytande över instrumenten:

Vi har ju pianot stående så att dom kan spela, vi tillåter dem att spela på instrumenten. Vi har rytmiklådor där man kan ta fram instrument och spela och göra egna orkestrar. Även när vi inte har dom planerade aktiviteterna...och gitarrer, ukulele, hänger på väggen som vi plockar ner åt dem. De hänger högt upp för att man ska värna om dem så att det inte används till annat än att spelas med. Så ingen använder dem som racket och skjuter bollar med. Men på så sätt att vi gör det visuellt, att det blir tillåtande att de får ta ner det.

Anna förklarar hur det kan gå till i en samling där de använder sig av en trumma:

Vi har en trumma som vi brukar slå på som vi skickar runt i samlingen medan vi sjunger namn-sången, vi skickar trumman till Pelle som spelar på trumman medan vi sjunger såhär.

Hon beskriver att barnen sjunger med och väntar på att det ska bli deras tur att få spela på trumman. Barnen frågar ofta efter trumman innan samling och frågar om de ska spela på trumman vid samlingen. Barnen lär sig att trumma i takt med det de sjunger och övar på

turtagning. Både i litteratur och i intervjuernas resultat kan det utläsas att när barn sjunger och övar på takterna lär de sig språkljud, meningsuppbyggnad och stavelser, vilket är språkutvecklande. Anna förklarar: "Det blir ju en upprepning för barnen som gör att dem lär sig språket bättre ju mer dem använder de olika orden i sången och hör språkljuden."

Vidare beskriver Anna att de använder sig av äggmaracas i sin samling. Hon menar att hon upplever att barnen tycker att det är roligt. De får öva på att spela i olika takter men även olika hårt för att få olika höga och låga ljud. Anna beskriver det på följande sätt "Vi använder även äggmaracas som barnen gärna vill spela, det är olika färger på äggen så till exempel alla blå ska spela samtidigt, spela i takt och spela högt och lågt."

Lisa berättar att de använder äggmaracas och en trumma vid samling ibland. De använder dem oftast vid någon enstaka sång på grund av att barnen lätt tappar fokus, från att spela i takt till att börja leka med dem istället. Hon beskriver det såhär:

Det blir lite barns inflytande att dom får välja...alla blir sedda...så får dom i tur och ordning välja en sång...instrument...vi har äggmaracas och en liten trumma...som dom tycker är jätteroligt. Vi försöker använda dom ofta men dom där äggmaracassen...det räcker med en två sånger sen har barnen liksom lite tappat tålamodet sen vill dom liksom leka med dem men dom tycker det är väldigt roligt när vi tar fram dom.

Samtliga förskollärare belyser att barnen verkar tycka att spela på instrument är lustfyllt. Barnen blir glada och det skapas en gemenskap när de gör detta tillsammans.

Musik som ett pedagogiskt redskap för att utveckla språket

I intervjuerna framkom att samtliga förskollärare beskriver att de sjunger sånger och lyssnar på musik för att stimulera barns språkutveckling. Det kunde utläsas att alla förskollärare underströk vikten av att sjunga i förskolan för att främja språkutvecklingen. De underströk vikten av upprepning och att öva på att ljuda ord för att främja språket.

Tre av fyra förskollärare beskrev att de hade tecken och bilder som stöd för att ytterligare förstärka orden i sången. Alla förskollärare har beskrivit att de använder sig av olika typer av sångpåsar, sångfiskar, sånglådor och Majas alfabet för att stimulera språket. Det här blir ett stöd och förtydligande av det man ska sjunga, så att det blir mer konkret för barnen. Förskolläraren som arbetar på musikförskolan nämnde att de regelbundet skriver upp sångernas namn på en tavla för att barnen ska lära sig att känna igen ord bilden. På så sätt utvecklar barnen en förståelse för nya ord.

En av fyra förskollärare nämner även att de rimmar en del, detta beskriver en av förskollärarna att barnen gör spontant när inte sångsamling sker. Lisa menar att barnen utvecklar sitt språk genom att det de gör i samling sker även vid spontana situationer. Vilket gör att processen i språkutvecklingen fortgår även efter planerade tillfällen. Lisa berättar:

Rim och ramsor tycker jag, är ju samma som musik. Det blir ju den här språkmelodin, att du har en prosodi. Du följer liksom ett mönster...vi brukar sjunga och rimma och ramsa, det är ju inom samma kategori, upplever jag i alla fall..eller det är så jag tänker..

Rim och ramsor är något som förskollärarna, från de förskolor som inte hade en musikalisk inriktning på förskolan, tog upp vid flera tillfällen under intervjun. Förskollärarna tycker att rim och ramsor är en viktig del i barnens språkutveckling och använder sig av det ofta i

undervisningen i förskolan de arbetar på. Däremot nämnde inte den musikinriktade förskolläraren rim och ramsor under intervjun. För den här förskolläraren låg fokus mer på den musikaliska undervisningen med sång och instrument.

Samtliga förskollärare nämner upprepning av sånger som barnen känner igen som en viktig del i språkutvecklingen. Bland annat för att de genom upprepning lär sig nya ord, uttal och meningsuppbyggnad i sångerna. Vid samling frågar barnen ofta efter samma sånger som de tidigare fått höra och sjunga. Anna beskriver vikten av upprepning, "Det blir ju en upprepning för barnen som gör att dem lär sig språket bättre ju mer dem använder de olika orden i sången och hör språkljuden." Även Patrik förklarar vad barnen lär sig när de sjunger tillsammans. Han beskriver det såhär: "genom att sjunga dem så får vi en förståelse för både språkmelodi och att man lär sig hur det byggs upp".

Samtliga deltagande förskollärare påtalade vikten av att föra samtal kring musikundervisningen för att även på det sättet stimulera språkutvecklingen. Patrik menar att alla barn ska veta vad det är man sjunger om och att alla ska förstå sångens innebörd:

man blir nyfiken på sånger och på språket som finns i sången...att man sjunger inte en sång som man inte förstår vad den betyder, utan då pratar man om den. så alla vet vad den handlar om. och då blir det mycket tänk kring språket också...

Patrik nämner även ett tillfälle då han upplevde ett tydligt intresse för språk och musik i den fria leken, vilket Patrik menar är musikundervisning även om den inte är planerad:

som förra veckan byggde några barn tågbanor och jag frågade "varför bygger ni tågbanor?" ja nej då byggde dom bokstäver med tågbanor och så gjorde dom en sång och så sjöng dom den...som dom hade hittat på själva då...en egen tolkning...det är ett intresse som finns där och nyfikenhet på både språket och i musik...på så sett så ser man intresset hos barnen.

Till skillnad från de kommunala och privata förskolorna har musikförskolan ett bredare perspektiv på hur man arbetar med musikundervisning i form av sånger och instrument. Det framkommer att de på just den här förskolan fokuserar på att uppleva musiken med sina olika sinnen och att de dramatiserar sångerna de sjunger, vilket ingen av de andra förskollärarna nämner att de gör. Förskolläraren Patrik menar att arbetet med musik är väldigt enkelt att jobba med i barngrupp.

Patrik beskriver exempel på hur de på musikförskolan arbetar med estetiska uttrycksformer såsom musik och drama tillsammans för att främja språkutvecklingen:

...så dramatiserar vi sångerna samtidigt. som till exempel "sätt dig på bocken håll dig i rocken" då sitter vi på en bänk, barnen får sätta sig och hålla en bock i handen och sånt där...och när det är sånger med tomtar så smyger vi runt som tomtar...och det är mycket glädje..

Ytterligare en skillnad mellan musikförskolan och de andra förskolorna var att musikförskolan lade stort fokus på att även främja flerspråkiga barns språkutveckling. De var noga med att inkludera alla barn och lärde sig därför sånger på flera olika språk. Samverkan mellan förskollärare och vårdnadshavare var betydelsefull i detta fall, då vårdnadshavarna fick ge förslag på klassiska sånger från deras hemländer som barn och personal på förskolan kunde lära sig. Förskolläraren på musikförskolan beskrev hur viktig samverkan var för vårdnadshavare med utländsk bakgrund var, eftersom de på detta sätt kände sig sedda och bekräftade. Det framgick även att samverkan mellan förskollärare och vårdnadshavare fick en

större mening då vårdnadshavarna kände att personalen på förskolan var intresserade av dem och deras bakgrund.

När sker musikundervisning för att utveckla språket?

Samtliga förskollärare beskriver vikten av att musik på något sätt ska finnas med under dagen, oavsett om det är i samling, fria leken eller i väntan på någon annan aktivitet. Man fångar tillfällena där musik kan användas som undervisning för att utveckla språket. Det kan både vara planerade samlingar men även spontana tillfällena som uppkommer under dagen. De flesta beskriver att de i samlingen på förmiddagen använder sig av sång och musik men att det även förekommer mitt på dagen vid andra tillfällena. Förskolläraren Lisa beskriver att “för att vi ska utveckla språket så behöver vi sjunga. Det är därför vi har musikundervisning...de spontana tillfällena kan ske ute eller kanske i den fria leken...”

Samtliga förskollärare beskriver musikundervisningen som både planerad och spontan eftersom de ofta bestämmer hur den ska se ut beroende på hur barngruppen ser ut där och då. De menar att man tar tillvara på barnens intresse i stunden och följer barnen. Patrik menar att i “de oplanerade aktiviteterna så lyssnar man mycket på barnen vad dom är nyfikna på för tillfället...Har barnen nån idé om vad vi ska sjunga?” Även Karin nämner oplanerade aktiviteter. Hon beskriver samlingarna: “oftast är samlingarna spontana, efter barnens behov om dem behöver röra sig så blir det rörelse kopplat till musik istället. Men blir oftast att man sjunger.”

Samtliga nämner även att de använder sig av någon form av musik, såsom exempelvis sånger eller instrument, om de upplever att det är stökigt i barngruppen eller om ljudvolymen är hög. Det kan vara vid olika tillfällena som bland annat i väntan på att de ska gå ut eller i väntan på att maten. Barnen väljer oftast att sjunga med vid dessa tillfällena. Patrik nämner att “det är väldigt effektivt att bara sätta sig ner i barngrupp med en gitarr...spontant bara...här sätter jag mig och spelar...det är lite magi...”

Läroplan

I *Läroplan för förskolan* (Lpfö18, s. 14) står det att förskollärare ska sträva efter att stimulera barns förmåga att uttrycka sig och kommunicera genom exempelvis sång och musik. När läroplanen nämns i förhållandet mellan språk och musik beskriver förskollärarna att de arbetar utifrån den hela tiden, även om de inte har just detta mål i fokus. När barn kommunicerar med andra utvecklas språket. Dels genom att de övar på att samtala och lyssna på varandra och dels för att det sker ett språkligt utbyte där de kan lära sig nya ord av den de kommunicerar med.

Lisa nämner att de på hennes förskola tidigare saknat planerad musikundervisning. Hon förklarar också att de insåg vikten av musikundervisning och att de nu arbetar med musik regelbundet. Hon säger så här “vi tänkte liksom att det är så viktigt det måste finnas med...så nu har vi schemalagt det så att vi har med det.”

När vi ställde frågan om hur de arbetar utifrån läroplanen kring språk och musik beskrev förskolläraren Anna så här:

Man har samlingar för att stimulera språket, läroplanen säger ju även att vi ska arbeta med musik, det finns även forskning kring att musik är bra för barns språkutveckling.

Även om de inte har musiktema så används musik dagligen i verksamheten hos alla fyra förskollärarna. De lyssnar in vad som är aktuellt i barngrupperna och tar tillvara på barnens intresse för musik och språk för att göra lärandet lustfyllt. Även Karin nämner vikten av musik i förskolan, "vad är en förskola utan musik? Det är ju A och O med musik i förskolan för barnens språk..."

När det kommer till att sträva efter läroplanens mål där det står att man som förskollärare ska utveckla barnens språk, finns det inte några mätinstrument. Det går inte att säga konkret om och hur mycket barns språk utvecklas av den musikundervisning man använder. Samtliga förskollärare beskriver att de inte kan mäta om deras musikundervisning har någon effekt på språket. Men de beskriver att de kan se att barnen lär sig fler sånger och nya ord, vilket leder till att barnen utvecklar sitt språk. De kan se att barnens meningsuppbyggnad förbättras och att de lär sig uttalen bättre. Karin förklarar:

Vi kan inte mäta det. Sånger barnen inte kunde för ett halvår sedan kan dem efter ett halvår på så sätt kan man ju se att dem lär sig språket och kommer framåt i utvecklingen. Allt bildar en helhet.

Trots att förskollärarna anser att de själva inte kan mäta hur barns språk utvecklas med hjälp av musik, kan det ändå utläsas i resultatet att någon form av språkutveckling skett under tid. Förskollärarna nämner att barnen utvecklas språkligt men betonar samtidigt att allt som görs i förskolan spelar en stor roll för språkutvecklingen.

Sammanfattning av resultat

Sammanfattningsvis kan vi utläsa i resultatet att samtliga förskollärare uttryckligen anser att musik är ett viktigt redskap för att stimulera barnens språkutveckling. Barnen lär sig nya ord med hjälp av musik. Musiken gör det lustfyllt att lära sig och lockar till att delta. Musiken hjälper barnen att få en känsla för takt och rytm vilket de har nytta av i språket, då de med hjälp av takt och rytm utvecklar det verbala språkets melodi. Detta sker bland annat genom att man sjunger och samtalar om sångerna som sjungs i förskolan, att barnen får ljuda ord i sångerna och att förskollärare använder sig av tecken för att förstärka orden. Förskollärarna uttrycker att de inte kan mäta om språket utvecklas på grund av regelbunden musikundervisning, men de upplever trots det att barnen under tiden får stimulans att utveckla språket. Dels genom att barnen lär sig sångerna och med det bygger upp ett större ordförråd, dels att de finner en prosodi (språkmelodi) i språket, att de får förståelse för meningsuppbyggnad (morfem) och att de utvecklar sin fonologiska medvetenhet (språkljud). Barnen får ett större ordförråd då de lär sig nya ord vilket är utvecklande för språket. Det framgår också att de upplever ett intresse för musik bland barnen, då främst sånger.

Förskollärarna beskriver hur vårdnadshavare berättat att barnen sjunger hemma och att de rimmar och ramsar. Förskollärarna beskriver att sånger och ramsor som barnen inte kunnat tidigare visar att de har utvecklats språkligt. Detta då de efter ett halvår lärt sig sånger och ramsor som de inte kunnat från början. En av förskollärarna understryker även hur viktigt det är att hemmet hjälper till. Det har en stor betydelse att vårdnadshavare sjunger och ramsar med barnen för att barnen ska stimuleras i utvecklingen av språket även hemma.

Resultatet visar att förskollärarna använder musik dagligen i förskolan, detta kan således vara både planerade och oplanerade tillfällen. Om förskollärarna upplevde att barngrupperna var uppe i varv och ljudvolymen hög så kunde samtliga spontant börja sjunga och/eller spela instrument, vilket de nämnde gav en lugnande effekt. Flera av förskollärarna påtalade att sång vanligtvis förekom medan de satt vid bordet och väntade på mat. Detta för att sysselsätta

barnen i väntan på maten om det blev en tidslucka. De beskrev att barnen verkade tycka att detta var glädjefyllt eftersom de sjöng med och fokuserade på sången istället för att det blev rörigt.

Som tidigare nämnts så använder de flesta förskollärarna sig av förstärkande medel såsom exempelvis tecken och bilder som stöd för att alla ska kunna vara med. De förstärkande medlen leder till att även de barn som inte kommit lika långt i sin språkutveckling inkluderas. När barnen får konkreta material kan de lättare relatera till tidigare erfarenheter och få en förståelse för det språkliga. De kan då koppla det konkreta materialet ihop med de talade språket.

De två äldsta förskollärarna hade fått undervisning i gitarr och piano, medan de två yngre endast hade haft enstaka workshops i musik under sin utbildning. Det är ett tidsspänn mellan den yngsta och äldsta förskollärarens yrkeserfarenhet på 27 år. Under dessa år kan man se en skillnad i hur utbildningens upplägg ändrats över tid.

DISKUSSION

I diskussionsavsnittet kommer vi att behandla det resultat vi kommit fram till i förhållande till tidigare forskning och teori. Vi kommer även att diskutera den metod vi använt och vilka didaktiska konsekvenser vi har kommit fram till. Rubriker som behandlar områdena är: *Resultat relaterat till forskning och teori, Metoddiskussion och Didaktiska konsekvenser*

Innan intervjuerna genomfördes förväntade vi oss att förskollärarna skulle koppla sina svar på frågorna mer till tidigare forskning och beprövad erfarenhet än de gjorde. Av fyra förskollärare var det endast en som nämnde forskning kring språk och musik. Dock nämndes inga resultat av tidigare forskning. Det nämndes mer allmänt om att man ska arbeta med musik och språk ihop. Vi trodde att förskollärares musikundervisning i de kommunala och privata förskolorna skulle ske på någorlunda samma vis, medan den musikinriktade förskollärares musikundervisning skedde oftare och på ett djupare sätt. Detta visade sig stämma väl överens med det resultat vi kommit fram till.

I resultatet kom vi fram till att förskollärare anser att musikundervisning är gynnsam för barns språkutveckling. Med hjälp av frågorna vi ställde i intervjuerna fick vi svar på våra frågeställningar. I resultatet har vi kunnat utläsa att enligt förskollärarna har barnen fått ett större ordförråd då de har sjungit och rimmat och ramsat. Förskollärarna menar att de har lärt sig nya ord och utvecklat förståelsen för dessa. I samband med sånger och rim och ramsor kan vi också utläsa att barnen har fått en större medvetenhet om ordens språkljud, uttal och meningsuppbyggnad. Wedin (2012, ss. 23 - 24) förklarar att den lingvistiska kompetensen är grammatisk och textuell, där syntax, morfologi och fonologi ingår. Syntax beskrivs av Wedin (2012, s. 24) som en förståelse för språkets meningsuppbyggnad, morfologi förklaras som ords böjningar beroende på hur de används och fonologi som språkets ljud och uttal. Wedin (2012, s. 68) beskriver även den textuella kompetensen som förmågan att förstå och uttrycka längre tankar och meningar verbalt. Med aktiviteter innehållande takt och rytm kan vi se att barnen funnit en språkmelodi. Alla dessa faktorer har bidragit till en positiv språkutveckling som också lett till högre självkänsla hos barnen. Med musikaktiviteter kan vi se att det uppstår fler sociala och kommunikativa situationer mellan barnen som leder till att barnen använder det verbala språket mer.

Resultat relaterat till forskning och teori

En av förskollärarna nämnde vikten av att lyfta vad sångerna handlade om och att man inte sjunger bara för sjungandet. Barnen ska förstå ordens betydelse och det ska finnas en tanke om att utveckla språket. Hwang & Nilsson (1996, s. 206) belyser att om barnen inte får återkoppling när de använder språket så avstannar språkutvecklingen. De menar att barnen behöver samspel med vuxna eller tillsammans med andra barn för att språket ska fortsätta utvecklas. Alla förskollärare verkar vara överens om att barnen lär i samspel med de vuxna men även tillsammans med sina kompisar på förskolan. De beskriver också att det är viktigt att barnen känner att det de gör är lustfyllt. Ett lustfyllt lärande leder till att de får en bättre självkänsla och känner samhörighet. Det i sin tur leder till ökad kommunikation med andra. I samlingen på förskolan blir detta en naturlig del då man har fokus på att få alla att känna samhörighet och att lärandet ska vara lustfyllt. Säljö (2000, s. 18) menar att i den sociokulturella teorin lär sig barn i samspel med andra i omgivningen.

Rim och ramsor får barnen att leka med ord och använda sig av "nonsensord", vilket blir lekfullt. Om barnen inte har uppnått en tillräckligt hög språklig medvetenhet blir "nonsensorden" inte roliga att rimma på eftersom de inte har någon betydelse. Barnen behöver istället rimma på ord som de faktiskt förstår. Genom att använda sig av rim och ramsor får barnen lära sig ord, ordens olika delar (morfem) och språkljud (fonem) (Svensson 2005, ss. 18, 63). I undersökningen var samtliga förskollärare samstämmiga kring att rim och ramsor är gynnsamt för barns språkutveckling.

Bolduc (2009, s. 42) beskriver att barnens språkljud och rytm ökar med hjälp av regelbunden musikundervisning. I musikundervisningen förekommer ofta upprepning av sånger, takt och rytm vilket leder till att barnen utvecklar en förståelse för språkets ljud och meningsuppbyggnad. Detta påtalar även förskollärarna som deltagit i vår undersökning. Regelbunden musikundervisning är A och O för att stimulera en god språkutveckling beskriver en av förskollärarna. Förskollärarna på de privata och kommunala förskolorna nämnde under intervjuens gång att rim och ramsor var viktigt och att de ofta rimmade tillsammans med barnen. Det här nämnde däremot inte förskolläraren på den musikinriktade förskolan något om. Förskolläraren på den musikinriktade förskolan nämnde bara sång och musik i förhållande till språkutveckling. Förskolan med musikinriktning är fokuserad på just musik som ämne och använder sig av musik i form av sång och instrument tillsammans med barnen. Vi funderar på om det kan vara så att de är inriktade och fokuserade på musiken i högre utsträckning att de inte tänker på vikten av rim och ramsor. Både sång och rim och ramsor är språkutvecklande men har olika fokus. På den musikinriktade förskolan fokuserar man på sången och vill att barnen ska förstå vad det är de sjunger. Förskollärarna lyfter svåra ord och förklarar dem för att barnen ska förstå de svåra ordens innebörd och ordens uttal. De får lära sig språkets ljud (fonologisk medvetenhet), ordens betydelse (semantik) och meningsuppbyggnad (morfologisk medvetenhet). Även på de andra förskolorna får barnen utveckla dessa förmågor, bland annat genom att leka med ord och använda sig av nonsensord när de rimmade och ramsor.

Samtliga förskollärare i undersökningen beskrev vikten av en lustfylld och glädjerik musikundervisning och att barnens intressen bör vara i centrum. De beskrev i intervjuerna att de tog tillvara på barnens intressen i samlingarna vid exempelvis val av sånger. Jederlund (2011, s. 154) hävdar att barnens känslor av delaktighet stärks i lärandet om de känner att musiken är meningsfull. Förskolläraren på förskolan med musikinriktning beskrev att de hade en sångskatt, där de valde låtar till samlingen och en rytmiklåda där instrument fanns till förfogande. De resterande förskollärarna, på förskolorna utan inriktning på musik, nämnde fler olika typer av redskap de använde vid samling. Exempel på detta var sångkort formade som fiskar och sångpåsar med olika konkreta material som de sjöng om. De svarade ganska lika och verkade använda sig av näst intill likadana didaktiska material jämfört med förskolläraren med musikinriktning. I de förskolor som inte hade musikinriktning verkar det som att man hade en viss tradition kring vilket material man använde. Medan musikförskolan använde sig av fler instrument och fler ovanliga och otraditionella sånger. De använde sig även av skriftspråk då namnen på sångerna skrevs upp på en tavla för att visa vilka sånger som skulle sjungas.

Den tidigare forskning som vi använt oss av har visat att musik stärker barns självkänsla. Enligt Pitts (2016, s. 22) inspireras barnen till att kommunicera mer med andra i sin omgivning, vilket leder till fler sociala sammanhang. Genom musiken sker språkutveckling på ett naturligt sätt eftersom alla delar utgör en helhet. Kommunikation kring musik, samhörighet, glädje och gemenskap menar förskollärarna skapar en god grund för att utveckla

språket. Samtliga förskollärare menade att musikundervisningen måste vara lustfylld och att barnens intressen bör vara i centrum. De väljer sånger och musikaktiviteter efter vad barnen tycker är intressant. Förskollärarna låter barnen vara delaktiga i valet av sångerna och att man följer barnens intresse genom samlingen. Oftast har de en tanke med samlingen men är flexibla för att kunna justera efter barnens behov. Jederlund (2011, s. 154) påtalar betydelsen av att barnen känner meningsfullhet och delaktighet i de sammanhang som lärandet sker. Delaktighet och meningsfullhet är något som samtliga förskollärare i undersökningen beskrev som viktigt.

Pitts (2016, s.22) belyser att genom kontinuerligt användande av musikaktiviteter visade sig barnen ha fått en bättre självkänsla som ledde till att de kommunicerade mer med andra barn och vuxna, vilket belystes vara positivt för språket. Vi har uppmärksammat i resultatet av undersökningen vikten av att föra samtal om det man gör, bland annat i samling eller vid spontana tillfällen. Förskollärarna menar att alla barn har rätt att komma till tals oavsett vilken språklig nivå de befinner sig på och att det är viktigt att förskolläraren är lyhörd och stöttande. De menar att samling tillsammans med barnen är ett tillfälle då det naturligt blir att barnen får komma till tals vid till exempel val av sång.

Metoddiskussion

Vi valde att utföra en kvalitativ metod där vi intervjuade förskollärare och ställde öppna frågor för att få en inblick i hur de arbetade språkstimulerande med hjälp av musik som pedagogiskt redskap. Lantz (2015, s. 43) beskriver att med öppna frågor kan respondenten beskriva sin verklighet och syn på verkligheten.

Valet av att endast använda oss av förskollärare som respondenter var eftersom detta är vårt kommande yrke. Vi ville ta reda på hur utbildade förskollärare såg på musik i förhållande till språkutveckling. Våra respondenter var i olika åldrar och med olika lång yrkeserfarenhet. Detta var något vi inte visste i förväg, men som visade sig inte ha så stor betydelse för hur förskollärarna tänkt kring musik som språkstimulerande.

Vi valde att intervjua fyra förskollärare, vilket blev två stycken var. Som tidigare nämnts har vi reflekterat över vårt val av antal respondenter. Om vi vänt oss till fler förskollärare så hade intervjuvären antagligen varierat mer. Vi hade förmodligen också fått bredare svar på syfte och frågeställningar och resultatet hade då blivit mer tillförlitligt. Om vi genomfört intervjuerna tillsammans, spelat in och antecknat hade resultatet kanske blivit än mer tillförlitligt.

Intervjuerna utfördes på fyra olika förskolor på två olika orter i södra Sverige för att få en bredare insyn och kunna se likheter och skillnader. Vi intervjuade två förskollärare var, vilket var enkelt för oss då vi inte befinner oss på samma ort. Om vi genomfört intervjuerna tillsammans istället hade en av oss kunnat fokusera på att föra anteckningar medan den andra intervjuade. På så sätt hade vi kunnat uppmärksamma likheter och skillnader i form av kroppsspråk som vi i samma utsträckning inte kunde göra själva.

Vi valde att spela in intervjuerna för att lättare kunna gå tillbaka och transkribera vårt material. Kihlström (2007, s. 232) beskriver inspelning av intervju som ett sätt att höja reliabiliteten i undersökningen då man lättare kan gå tillbaka och inte missar något respondenten sagt under intervjun, och blir då mer tillförlitlig.

Genom metoden vi använt oss av har vi fått svar på våra frågeställningar och vårt syfte med undersökningen. Eftersom vi haft begränsat med tid för undersökningen blev valet av metod i form av intervju lämpligast. Vi ville vara säkra på att vi fick in tillräckligt med material för undersökningen då tidsspannet var begränsat. Det begränsade tidsspannet var även en bidragande faktor till valet att endast intervjua fyra förskollärare. Med intervju som metod kunde vi få svar på våra frågor utifrån förskollärarnas erfarenheter och tankar.

För att vi skulle få bredare kunskap och insyn i ämnet vi undersökte tog vi reda på och granskade litteratur och vetenskapliga artiklar kring ämnet. Kihlström (2007, s. 233) belyser vikten av att göra litteraturgranskning innan undersökningen kring det man ska undersöka för att få en överblick. Kihlström (2007, s. 233) påtalar även vikten av att kritiskt granska den litteratur man tar till sig och använder sig av vetenskaplig forskning kring ämnet som ska undersökas.

Didaktiska konsekvenser

I nedanstående text kommer vi att beskriva de slutsatser vi kommit fram till av resultatet i relation till vårt kommande yrke.

I det forskningsområde vi valt att undersöka har det varit svårt att hitta ny och relevant forskning kring det valda problemområdet. Vi har med den här undersökningen fått en större medvetenhet om vad kan ha för positiv inverkan på språkutvecklingen hos barn i förskolan. Baserat på tidigare forskning och resultatet i vår undersökning har vi kommit fram till att rim och ramsor, sånger och instrument är gynnsamt för barnens språkutveckling. Med undersökningen kan vi ge förskollärare en inblick i hur viktig musiken är som redskap för att utveckla språket.

Vi upplever efter denna undersökning att musikundervisningen i förskolläraryrket har minskat, jämfört med hur utbildningen såg ut förr. Musikundervisning i förskolan är en betydelsefull del av språkets utveckling och därför anser vi att större vikt borde läggas på att utbilda studenter inom musik, istället för att enbart ge studenter någon enstaka föreläsning och workshop. För cirka 30 år sedan utbildades man i musik och fick i sin utbildning till förskollärare lära sig spela piano och gitarr. Det här är något som vi studenter saknar i vår utbildning, då sång och musik är en aktivitet som förekommer dagligen i verksamheten. Det verkar som att de förskollärare som deltagit i undersökningen och som har tillgång till exempelvis gitarr upplever en glädje och gemenskap när de spelar och sjunger tillsammans med barnen. Musiken leder till social samvaro och ger barnen en ökad självkänsla vilket i sin tur leder till fler kommunikativa sammanhang, beskriver Vesterlund (2015, s. 20).

Nivbrant Wedin (2013, s. 27) understryker att musik är ett viktigt stöd för den mänskliga hjärnan, hon menar att musik på olika sätt är en förberedelse för språkets utveckling. I förskolan under samling kan vi se de små barnen som inte ännu utvecklat det talade språket nynnade med i sången. Barnen övar på att ljuda orden och kan oftast nynna med i sångerna även om de inte har det talade språket. I samlingen blir det en naturlig bekräftelse från de vuxna när man sjunger tillsammans, vilket vi kunde utläsa i resultatet av undersökningen. I vårt kommande yrke kan vi lyfta musiken tillsammans med kollegor för att barnen ska få en så gynnsam språkutveckling som möjligt.

Kompetensutveckling i musik skulle vara gynnsamt för verksamheten för att få mer kunskap i

ämnet. Ökad kunskap området skulle behövas både i utbildningen men även som verksam förskollärare. Om vi skulle få mer kompetensutveckling i musik skulle det leda till att vi som förskollärare skulle känna en större trygghet i det vi gör tillsammans med barnen. Kompetensutveckling i musik skulle kunna bidra till att öka tryggheten och ge förskollärare fler verktyg att hantera musikundervisningen på.

Jederlund (2011, ss. 12 - 13) beskriver att musik är ett redskap som stimulerar språkutvecklingen, bland annat för att den skapar glädje och gemenskap. I vår utbildning har vi haft workshops där just detta tagits upp och vi har fått tips och ideér på vad man kan göra tillsammans med barnen vid musikundervisningen. Om studenter inte får tillräcklig utbildning i musik ges inte förutsättningar för att arbeta på ett språkutvecklande sätt med ämnet i verksamheten. Därför tycker vi att detta är relevant då det är utbildningen som lägger grunden för vad blivande förskollärare får för erfarenhet med sig ut i verksamheten.

Avslutningsvis anser vi att det är viktigt att förskollärare i förskolan ger möjlighet för barnen att utveckla sitt språk på ett lustfyllt och varierat sätt genom musik. Med det menar vi sånger, instrument och rim och ramsor. Vi kan se att förskollärarna ser positivt på musikundervisning i förskolan. Musik kan även användas för att arbeta ämnesöverskridande för att lära ut andra ämnen på ett lustfyllt sätt.

Efter denna undersökning upplever vi att det skulle behövas mer forskning kring hur musiken är ett gynnsamt redskap att använda sig av i förskolan. Vi upplever att det finns mycket litteratur som beskriver hur musik är bra för att utveckla språket. Däremot var det svårare att hitta vetenskapliga artiklar i ämnet.

REFERENSER

Bolduc, J. (2009). Effects of a music programme on kindergartners phonological awareness skills. *International journal of music education*, 27(1), ss. 37 - 47.

Bryman, Alan (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Upplaga 3 Stockholm: Liber

Dahlbäck, Katharina (2011). *Musik och språk i samverkan*. Göteborgs Universitet. https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/27887/1/gupea_2077_27887_1.pdf

Dovemark, Marianne (2007). Etnografi som forskningsansats. I Björkdahl Ordell, Susanne, Dimenäs, Jörgen & Davidsson, Birgitta (red.). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Hwang, Philip & Nilsson, Björn (1996). *Utvecklingspsykologi: från foster till vuxen*. Stockholm: Natur och kultur

God forskningssed [Elektronisk resurs]. Reviderad utgåva (2017). Stockholm: Vetenskapsrådet [2019-03-11]

Jederlund, Ulf (2011). *Musik och språk: ett vidgat perspektiv på barns språkutveckling och lärande*. 2., [omarb. och utök.] uppl. Stockholm: Liber

Karlsson, Marie (2014). Perspektiv på förskolan i examensarbeten. I Löfdahl, Annica, Hjalmarsson, Maria & Franzén, Karin (red.). *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Kihlström, Sonja (2007). Fenomenografi som forskningsansats. I Björkdahl Ordell, Susanne, Dimenäs, Jörgen & Davidsson, Birgitta (red.). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Läroplan för förskolan: Lpfö 18. (2018). Stockholm: Skolverket
Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=4001>

Löfdahl, Annica (2014). God forskningssed - regelverk och etiska förhållningssätt. I Löfdahl, Annica, Hjalmarsson, Maria & Franzén, Karin (red.). *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Malmqvist, Johan (2007). Analys utifrån redskapen. I Björkdahl Ordell, Susanne, Dimenäs, Jörgen & Davidsson, Birgitta (red.). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Moritz, C., Yampolsky, S., Papdelis, G., Thomson, J., & Wolf, M. (2012). Links between Early Rhythm Skills, Musical Training, and Phonological Awareness. *Springer Science+Business Media B.V.*, 26, pp. 739 - 769.

Nivbrant Wedin, Eva (2015). *Utveckla språket med musik rörliga rytmer och toner att ta på*. Johanneshov: MTM

Pitts, E. S. (2016). Music, Language and Learning; investigating the Impact of a Music

Workshop Project in Four English Early Years Settings. *International Journal of Education & the Arts*.

Roos, Carina (2014). Perspektiv på förskolan i examensarbeten. I Löfdahl, Annica, Hjalmarsson, Maria & Franzén, Karin (red.). *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Still, Johanna (2011). *Musikalisk lärandemiljö: planerade musikaktiviteter med småbarn i daghem*. Diss.:Tillgänglig på Internet:

http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/72436/still_johanna.pdf?sequence=2

Svensson, Ann-Katrin (2005). *Språkglädje: språklekar i förskola och skola*. 2., [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Säljö, Roger (2000). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Prisma

Vesterlund, Mallo (2015). *Musikspråka i förskolan: med musik, rytmik och rörelse*. 3. uppl. Stockholm: Liber

Wedin, Åsa (2012). *Språkande i förskolan och grundskolans tidigare år*. Johanneshov: TPB

BILAGA 1

Intervjufrågor

- Ålder?
- När utbildade du dig?
- Hur länge har du arbetat som förskollärare?
- Hur såg din utbildning ut gällande musik?
- Vad anser ni att musik i förskolan innefattar?
- Hur ser ni på musik som undervisning i förskolan för att utveckla barns språk?
- Upplever ni att barnen visar intresse för rim/ramsor, sånger, instrument, på vilka sätt i så fall?
- Verkar det finnas ett intresse för språk kopplat till musik?
- På vilket sätt märker ni att intresse finns?
- Hur går ni vidare med barnens intressen?
- Vad gör ni när ni arbetar med musik som pedagogiskt redskap för att utveckla språket?
- På vilka sätt utmanar ni barnen för att stimulera en god språkutveckling?
- Hur gör ni för att alla barn ska inkluderas i arbetet för en god språkutveckling?
- Vid vilka tillfällen sker musikundervisning?
- Är det spontant eller planerat?
- Vad har ni för tankar med planerade musikaktiviteter för att stimulera språkets utveckling?
- Hur kan en musikaktivitet som stimulerar språket se ut hos er? Ge exempel
- I läroplanen står det att förskollärare ska sträva efter att stimulera barns förmåga att uttrycka sig och kommunicera genom exempelvis sång och musik. Hur arbetar ni för att sträva mot detta mål i läroplanen?

BILAGA 2

Informationsbrev

Hej!

Vi är två studenter som läser sjunde och sista terminen av förskollärarytbildningen på högskolan i Borås. Just nu arbetar vi med vårt examensarbete där syftet är att ta reda på hur förskollärare använder sig av musikundervisning för att stimulera barns språkutveckling. Tidigare i utbildningen skrev vi en kunskapsöversikt där vi tog reda på vad forskning kommit fram till i studier kring musikundervisning och språk. Denna forskning påvisade att musik har en god påverkan på den fonologiska medvetenheten, språkets rytm och förståelsen för nya ord.

Vi vill ta reda på hur förskollärare använder musik som redskap för att stimulera barns språkutveckling och i vilka situationer musikundervisningen förekommer. Vi hoppas därför att ni ställer upp på en intervju i ämnet.

Tack på förhand!

Med vänliga hälsningar,

Heidi Kahelin Jacobsson & Sandra Simonsson

Högskolan i Borås

BILAGA 3

Samtycke till insamling och behandling av uppgifter om dig

Som en del av kursen 11FK75 vid Högskolan i Borås utför vi en studie med syftet att ta reda på hur förskollärare använder musikundervisning som ett redskap för att stimulera barns språkutveckling i förskolan.

Högskolan i Borås är personuppgiftsansvarig för behandlingen, som sker med stöd av artikel 6.1 (a) i dataskyddsförordningen (samtycke).

Uppgifterna kommer att användas av oss samt vara tillgängliga för lärarna på den aktuella kursen och centrala administratörer vid högskolan. Uppgifterna kan dock vara att betrakta som allmänna handlingar som kan komma att lämnas ut i det fall någon begär det i enlighet med offentlighetsprincipen.

Uppgifterna kommer att lagras inom EU/EES eller tredje land som EU-kommissionen beslutat har en skyddsnivå som är adekvat, dvs. tillräckligt hög enligt dataskyddsförordningen. Uppgifterna kommer att raderas när de inte längre är nödvändiga.

Resultatet av studien kommer att sammanställas i oidentifierad form och presenteras så att inga uppgifter kan spåras till dig. Du bestämmer själv om du vill delta i studien. Det är helt frivilligt att lämna samtycke, och du kan när som helst ta tillbaka ett lämnat samtycke. Dina uppgifter kommer då inte att användas mera. På grund av lagkrav kan högskolan dock vara förhindrade att omedelbart ta bort uppgifterna.

Jag samtycker till att uppgifter om mig samlas in och behandlas enligt ovan.

Underskrift

Namnförtydligande

Ort och datum

HÖGSKOLAN I BORÅS

Besöksadress: Allégatan 1 · Postadress: 501 90 Borås · Tfn: 033-435 40 00 · E-post: registrator@hb.se · Webb: www.hb.se